
МЕНЕДЖМЕНТ

ОТРИМАНО:

14 Лютого 2025

ПРИЙНЯТО:

14 Травня 2025

ВИПУСК:

20 Червня 2025

УДК 658.155:339.13.012-044.922(477)

DOI 10.26661/2522-1566/2025-2/32-12

УПРАВЛІННЯ ПРИБУТКОМ НА ПІДПРИЄМСТВАХ УКРАЇНИ В УМОВАХ ПОСТІНДУСТРІАЛЬНОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ ГАЛУЗЕВИХ РИНКІВ

Хацер М.В.*

к.е.н., доцент

Запорізький національний університет

м. Запоріжжя, Україна

ORCID 0000-0003-0080-3578

**Email автора для листування: max.kh@ukr.net*

Анотація. Стаття присвячена формуванню нових наукових рішень щодо дослідження особливостей управління прибутком на підприємствах України в умовах постіндустріальної трансформації галузових ринків. Розкрита наукова та практична необхідність активізації процесів удосконалення управління прибутком на українських підприємствах з врахуванням прискорення процесів переходу економічних систем різного рівня (світова, міжнародні, національні, регіональні, галузеві, локальні, місцеві, групи підприємств, окремі підприємства, окремі домашні господарства) на постіндустріальну модель розвитку. Метою статті є пошук шляхів підвищення ефективності управління прибутком на підприємствах України в умовах переходу галузових ринків на постіндустріальну модель розвитку. Методологія: використано комплекс загальних та спеціальних методів на емпіричному і теоретичному рівнях, таких як: метод літературного аналізу для визначення сутності терміну «прибуток підприємства»; метод абстрагування для ідентифікації відмінностей на рівні національних економічних систем, галузових ринків та суб'єктів підприємницької діяльності, що функціонують на основі індустріальної та постіндустріальної моделей розвитку; методи індукції та дедукції для виділення та характеристики елементів управління прибутком на підприємстві, які потребують вивчення щодо визначення відмінностей при індустріальній та постіндустріальній моделях розвитку; методи аналізу та синтезу для розробки шляхів підвищення ефективності управління прибутком на підприємствах України в умовах переходу галузових ринків на постіндустріальну модель розвитку; методи систематизації, групування і логічного узагальнення для систематизації інформації, формування висновків і наукових пропозицій статті. Результати: розкрито напрями забезпечення прибутковості діяльності українських підприємств в умовах прискорення процесів переходу економічних систем різного рівня, у тому числі галузових ринків, на постіндустріальну модель розвитку.

Ключові слова: галузеві ринки, індустріальна модель розвитку, постіндустріальна модель розвитку, прибуток, управління прибутком.

JEL Classification: D 21, D 83, L 10, M 10.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ

Перехід від індустріальної до постіндустріальної моделі побудови ринкових відносин критично впливає на розвиток всіх елементів національних економік, у тому числі галузевих ринків продукції (робіт, послуг), а також окремих суб'єктів підприємницької діяльності. Підприємства змушені перебудовувати внутрішні та зовнішні відносини, а також по іншому підходити до забезпечення управлінської діяльності. В цих умовах на особливу увагу заслуговує трансформація управління прибутком, який змінив власну роль у фінансово-господарській діяльності підприємств, при цьому залишаючись: ключовим елементом фінансування розвитку суб'єктів підприємництва; основним індикатором оцінки роботи підприємств, управлінців та персоналу; результатом взаємодії суб'єктів господарювання з внутрішнім та зовнішнім середовищем; відображенням конкурентоспроможності, як самого підприємства, так і його продукції (робіт, послуг) на внутрішніх та зовнішніх ринках збуту.

Для українських підприємств швидка адаптація процесів управління прибутком до постіндустріальної трансформації галузевих ринків є базовим елементом виживання та забезпечення стійкого довгострокового зростання. Переживаючи за останнє десятиріччя послідовний вплив трьох економічних викликів (національна економічна криза 2014-2017 років, пандемія 2019-2021 років, російська військова агресія проти України з 2022 року) і майже не маючи періодів стійкого зростання національної економіки, а також перебуваючи під впливом хронічних проблем національної економічної системи (дефіцит дешевих грошових ресурсів, складнощі виходу та конкуренції на внутрішніх і зовнішніх ринках, дефіцит робочих кадрів, корупція, бюрократія, не ефективна державна підтримка бізнесу), українські підприємства потребують активізації робіт щодо удосконалення управління прибутком.

Удосконалення управління прибутком надасть національним суб'єктам підприємництва додаткову стійкість та виступить одним з головних джерел стимулювання розвитку підприємств, а також забезпечення або підвищення конкурентоспроможності на внутрішніх і зовнішніх ринках збуту продукції (робіт, послуг). З іншої сторони, враховуючи боротьбу України проти російських загарбників, удосконалення управління прибутком та зростання стійкості підприємств буде одним з елементів підвищення економічної та національної безпеки країни. Окремо слід відзначити важливість удосконалення управління прибутком у контексті прискорення адаптації українських суб'єктів підприємницької діяльності до постіндустріального переходу, що надасть додаткові ринкові і конкурентні переваги, як самим суб'єктам підприємництва, так і економічній системі держави в цілому. Наведене визначає актуальність наукових досліджень в межах визначеної теми наукової роботи.

АНАЛІЗ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

Проблематика управління прибутком на підприємствах, а також проблеми формування і розподілу прибутку суб'єктами підприємництва знаходиться у фокусі досліджень вітчизняних та закордонних вчених.

Гутенбаум Дж. та А. Якубовський досліджують можливості підприємств збільшувати прибуток в умовах тиску зростання цін на продукцію і зменшення конкурентоспроможності суб'єктів підприємництва. Науковці досліджують впровадження Центрів прийняття рішень в управлінську діяльність підприємств, а також вплив вибору асортименту продукції і виробничої політики на формування прибутку суб'єктів підприємництва [1].

Демір М.А. розкриває проблематику управління прибутком через визначення і характеристику основних факторів, що визначають фінансову структуру підприємств. При цьому науковець виділяє такі фактори впливу на фінансову структуру суб'єктів підприємництва та їх прибуток: охорона праці та безпека робочого середовища; інноваційна

технологічна інфраструктура; розвиток комунікацій та співпраці між працівниками і менеджерами; акцент на цінності працівників; ефективність обміну інформацією в кризових ситуаціях; розвиток міжнародної ділової активності [2].

Лі Дж. досліджує управління прибутком, як складову фінансового менеджменту на базі фармацевтичної компанії з Китаю. Науковець концентрується на виявленні та доведенні проблем фінансового менеджменту, у тому числі в межах управління прибутком, а також формуванні сукупності рекомендацій з усунення виявлених проблем [3].

Індонезійські вчені У. Макфіро та Н.І. Маулія досліджували вплив управління прибутком на ринкову вартість підприємств, спираючись на дані суб'єктів підприємництва виробничої сфери, акції яких котируються на Індонезійській фондовій біржі. При цьому науковці виділяють два підвиди управління прибутком підприємств, що мають свої особливості: управління реальним прибутком та управління нарахованим прибутком [4].

Цікавою є наукова робота І. Штайнеровської-Штреб, яка визначала фактори, що негативно впливають на прибуток малих та середніх підприємств в умовах зниження економічної активності. Дослідження проводилось на даних польських малих та середніх підприємств. При цьому ключовими факторами впливу було визначено: розміри підприємства; взаємодію власників та управлінців; кон'юнктуру ринку [5].

Шматковська Т.О. та О.Б. Граб досліджували управління прибутковістю сільськогосподарських підприємств, де розкривали поняття і взаємозв'язок прибутку та рентабельності відносно виробників аграрної продукції з України. Науковці, у своєму дослідженні розкривають функції прибутку, фактори впливу на прибутковість, підходи до забезпечення прибутковості на агропідприємствах, організаційно-економічний механізм забезпечення прибутковості агропідприємства [6].

Козлова Ю.Ю. та Н.Г. Сікетіна роблять акцент на дослідження обліково-аналітичного аспекту прибутку та рентабельності підприємств. При цьому науковці визначають сутність термінів «прибуток» та «рентабельність» та досліджують обліково-аналітичне забезпечення управління прибутком на підприємствах України [7].

Шубіна С., О. Мірошник, К. Белянінова та А. Беляєв розкривають обліково-аналітичне забезпечення доходів та витрат в системі управління прибутком підприємства. Вчені досліджують класифікацію доходів та витрат підприємств, а також концентрують увагу на визначенні особливостей аналізу доходів, витрат та чистого прибутку підприємств [8].

Самородов Б., Жеменке-Мілашауске А., Майборода А., Манько М. досліджують особливості управління прибутком на підприємствах, що функціонують в умовах кризи. На основі аналізу даних по українським підприємствам щодо їх діяльності, науковці визначають цілі, задачі та складові управління прибутком на підприємствах в умовах кризи [9].

Остапенко В. та Т. Тохтамиш концентрують свою увагу на висвітленні особливостей формування системи управління прибутком на підприємствах. Науковці визначають сутність терміну «система управління прибутком на підприємстві», сукупність факторів, які впливають на визначення розміру прибутку підприємства, а також практичні аспекти управління прибутком на підприємстві [10].

Відзначаємо, що існуючі наукові роботи не дозволяють дослідити у повній мірі проблематику та можливі шляхи вирішення проблем у контексті підвищення ефективності управління прибутком на підприємствах України в умовах переходу галузових ринків з індустріальної на постіндустріальну модель розвитку, що вимагає проведення такого типу наукових досліджень та започаткування дискусії між науковцями та практиками у цій сфері науково-практичної діяльності.

ФОРМУЛЮВАННЯ ЦІЛЕЙ СТАТТІ ТА ПОСТАНОВКА ЗАВДАННЯ

Метою проведення дослідження виступає пошук шляхів підвищення ефективності управління прибутком на підприємствах України в умовах переходу галузевих ринків на постіндустріальну модель розвитку.

МЕТОДОЛОГІЯ

В межах наукового дослідження, для досягнення мети статті, використано комплекс загальних та спеціальних методів на емпіричному і теоретичному рівнях, таких як: метод літературного аналізу для визначення сутності терміну «прибуток підприємства»; метод абстрагування для ідентифікації відмінностей на рівні національних економічних систем, галузевих ринків та суб'єктів підприємницької діяльності, що функціонують на основі індустріальної та постіндустріальної моделей розвитку; методи індукції та дедукції для виділення та характеристики елементів управління прибутком на підприємстві, які потребують вивчення щодо визначення відмінностей при індустріальній та постіндустріальній моделях розвитку; методи аналізу та синтезу для розробки шляхів підвищення ефективності управління прибутком на підприємствах України в умовах переходу галузевих ринків на постіндустріальну модель розвитку; методи систематизації, групування і логічного узагальнення для систематизації інформації, формування висновків і наукових пропозицій статті.

Методологія дослідження спирається на системно-функціональний, історичний та системний підходи у розкритті та вирішенні проблематики підвищення ефективності управління прибутком на підприємствах України в умовах переходу галузевих ринків на постіндустріальну модель розвитку.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ ДОСЛІДЖЕННЯ

Перехід на постіндустріальну модель розвитку вимагає від економічних систем різного рівня забезпечення внесення значних змін у процеси функціонування і у взаємодію елементів систем. Наведене вимагає розуміння відмінностей між функціонуванням національних економічних систем, галузевих ринків та суб'єктів підприємницької діяльності, що функціонують на основі індустріальної та постіндустріальної моделей розвитку. Наявність відмінностей призводить до значної різниці у підходах до прибутку та управління прибутком на підприємствах, що функціонують на основі індустріальної та постіндустріальної моделей розвитку.

Вважаємо доречним на початку дослідження, що торкається підвищення ефективності управління прибутком на підприємствах України в умовах переходу галузевих ринків на постіндустріальну модель розвитку виявити відмінності на рівні національних економічних систем, галузевих ринків та суб'єктів підприємницької діяльності, що функціонують на основі індустріальної та постіндустріальної моделей розвитку (табл. 1).

Наведені у таблиці 1 відмінності формують різні підходи до визначення сутності терміну «прибуток підприємства» при індустріальній та постіндустріальній моделях розвитку.

Таблиця 1

Відмінності на рівні національних економічних систем, галузевих ринків та суб'єктів підприємницької діяльності, що функціонують на основі індустріальної та постіндустріальної моделей розвитку

Рівень економічної системи	Індустріальна модель розвитку	Постіндустріальна модель розвитку
Національна економіка	Акцент на швидке зростання ВВП та кількісні показники зростання, жорстка конкуренція з іншими національними економіками, боротьба за доступ до дешевих ресурсів, у тому числі людських, забезпечення екстенсивного розвитку, протидія суспільству та його окремим групам, формування рівних умов для ведення бізнес-діяльності.	Акцент на зважене зростання кількісних та якісних показників з акцентом на вирішення соціальних та екологічних проблем, взаємодія з іншими національними економіками, забезпечення ефективного та циркулярного використання ресурсів, акцент на розвиток людських ресурсів, цифровізація та інновації, забезпечення інтенсивного розвитку, взаємодія з суспільством та його окремими групами, переваги для певних видів ведення бізнес-діяльності (соціальні, екологічні та циркулярні види бізнесу).
Галузевий ринок	Антагоністична боротьба за ресурси та попит споживачів з іншими галузями, акцент на ефективному використанні ресурсів, у тому числі людських, підтримання рівних умов конкуренції у галузі, антагоністична конкурентна боротьба між підприємствами галузі, пошук нових можливостей для екстенсивного розвитку.	Кооперація з іншими галузями в межах забезпечення стійкого розвитку, забезпечення ефективного та циркулярного використання ресурсів, у тому числі на основі «зелених» технологій, розвиток людських ресурсів та цифровізація, стимулювання інноваційної діяльності, підтримка підприємств, що активно запроваджують «зелені» та циркулярні технології, кооперація між підприємствами галузі, акцент на інтенсивний розвиток.
Окреме підприємство	Акцент на кількісні показники збільшення діяльності, де ключовим є прибуток, антагоністична боротьба з конкурентами та контрагентами, використання асиметрії інформації, підвищення результативності та продуктивності використання ресурсів, у тому числі людських, намагання отримати додаткові переваги на ринках збуту продукції (робіт, послуг).	Враховання кількісних та якісних показників розвитку, де прибуток є важливим але не єдиним показником, кооперація з конкурентами та контрагентами, прозорість та відкритість, інклюзивний розвиток людських ресурсів, цифровізація та стимулювання інноваційної діяльності, акцент на екологічну нейтральність та розвиток циркулярності у бізнес-процесах.

Джерело: складено автором.

Спираючись на напрацювання закордонних та вітчизняних вчених [1; 6; 9], можемо визначити головні ознаки прибутку підприємства при індустріальній моделі розвитку, до яких відносимо:

- головний результат діяльності підприємства;

- ключова характеристика взаємодії зі споживачами та конкурентами на галузевих ринках;
 - співвідношення доходів та витрат підприємства;
 - базис для забезпечення стійкого довгострокового розвитку;
 - ключовий інвестиційний ресурс для підприємства;
 - базис для нарахування дивідендів та визначення інвестиційної привабливості підприємства;
 - визначальне джерело соціальної підтримки персоналу;
 - головний показник оцінки діяльності менеджерів (топ-менеджерів).
- Враховуючи наведене у таблиці 1, вважаємо доречним сформулювати головні ознаки прибутку підприємства при постіндустріальній моделі розвитку, до яких відносимо:
- важливий, але не єдиний результат діяльності підприємства;
 - характеристика, що визначає ефективність взаємодії зі споживачами, конкурентами та контрагентами на галузевих ринках;
 - співвідношення доходів та витрат підприємства;
 - характеристика якості запровадження «зелених» та циркулярних технологій;
 - важливий інвестиційний ресурс для підприємства;
 - основа для інноваційної діяльності та інклюзивного розвитку персоналу;
 - елемент соціальної підтримки персоналу та реалізації соціальних проектів;
 - базис для нарахування дивідендів та визначення інвестиційної привабливості підприємства;
 - характеристика сприйняття ринком, суспільством та окремими суспільними групами підприємства і його бізнес-моделі розвитку.

Відмінності у веденні бізнес-діяльності та у підходах до формування і розподілу прибутку підприємствами при індустріальній та постіндустріальній моделях розвитку вимагають визначення відмінностей у процесі управління прибутком на підприємствах, оскільки не врахування відмінностей критично знижує ефективність управлінської діяльності у сфері формування і розподілу прибутку підприємств. При цьому вважаємо доречним виділити елементи управління прибутком на підприємстві, які потребують вивчення щодо визначення відмінностей при індустріальній та постіндустріальній моделях розвитку (рис. 1).

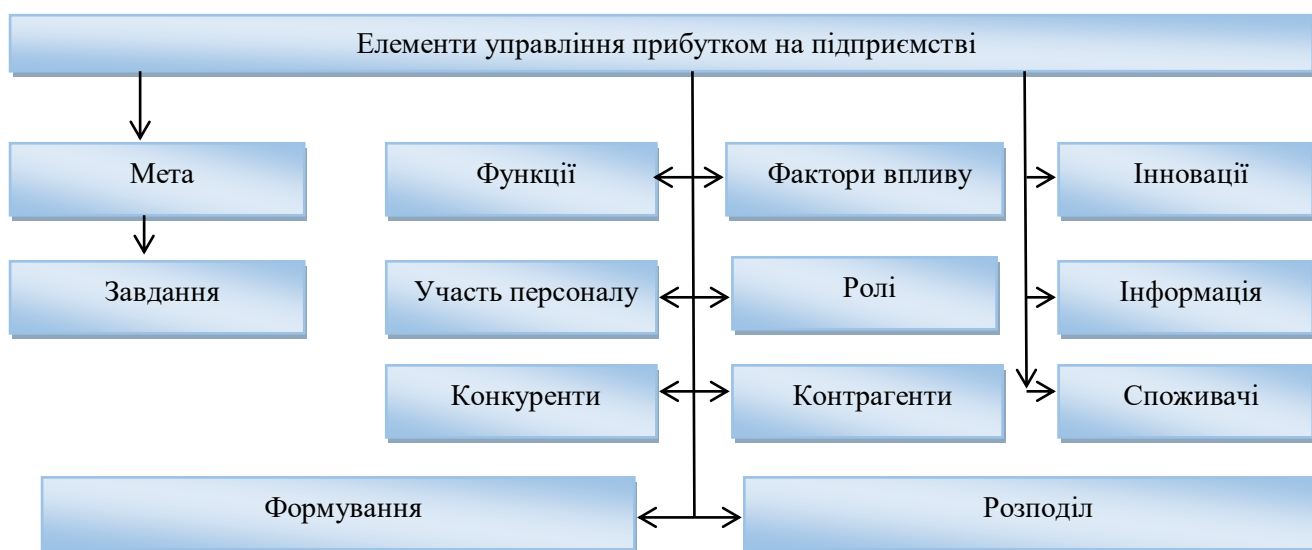

Рис. 1. Елементи управління прибутком на підприємстві, які потребують вивчення щодо визначення відмінностей при індустріальній та постіндустріальній моделях розвитку

Джерело: складено автором.

Розкриємо відмінності у виділених елементах управління прибутком на підприємствах при індустріальній та постіндустріальній моделях розвитку.

Підсумовуючи напрацювання вітчизняних та закордонних вчених [4; 7; 9] можемо сформулювати мету управління прибутком підприємства, що функціонує на індустріальних галузевих ринках, а саме: максимізація розміру прибутку в довгостроковому періоді на основі ефективного використання ресурсів.

Вважаємо, що метою управління прибутком підприємства, що функціонує на постіндустріальних галузевих ринках повинна бути: отримання достатнього розміру прибутку для забезпечення стійкого довгострокового розвитку на основі коопераційних взаємовідносин з конкурентами, контрагентами та споживачами на базі використання «зелених», циркулярних та цифрових технологій.

До задач управління прибутком підприємства, що функціонує на індустріальних галузевих ринках можемо віднести: забезпечення зростання доходів; оптимізацію розміру витрат; підвищення ефективності використання ресурсів; підвищення результативності та продуктивності персоналу; забезпечення зростання конкурентоспроможності підприємства, продукції (робіт, послуг) підприємства [4; 9].

До задач управління прибутком підприємства, що функціонує на постіндустріальних галузевих ринках вважаємо доречним віднести: запровадження і розвиток цифровізації в межах управління доходами і витратами; використання «зелених» та циркулярних технологій; інклюзивний розвиток персоналу; розвиток і запровадження інновацій; забезпечення конкурентоспроможності підприємства, а також продукції (робіт, послуг) підприємства на основі коопераційних зв'язків з конкурентами, контрагентами та споживачами.

До функцій управління прибутком підприємства, що функціонує на індустріальних галузевих ринках можемо віднести такі функції, як: аналізу, планування, організації, мотивації, координації, контролю, регулювання, стимулювання, розподілу, індикативну [6; 9].

До функцій управління прибутком підприємства, що функціонує на постіндустріальних галузевих ринках вважаємо доречним віднести такі функції, як: обліку, аналізу, планування, організації, мотивації, координації, контролю, регулювання, стимулювання, розподілу, інформаційну, інноваційну, екологічну, циркулярну, інклюзивного розвитку персоналу, соціальну.

Відмічаємо наявність значних відмінностей у ідентифікації факторів впливу на управління прибутком підприємств в межах індустріальної та постіндустріальної моделей розвитку.

До ключових факторів впливу на управління прибутком підприємств в межах індустріальної моделі розвитку вітчизняні та закордонні вчені відносять: розвиток світової, міжнародних та національних економічних систем; кон'юнктуру на галузевих ринках функціонування підприємства; доступ та вартість ресурсів; рівень управління на підприємстві; ефективність використання ресурсів на підприємстві; результативність та продуктивність праці персоналу [2; 3; 5; 8; 10].

До ключових факторів впливу на управління прибутком підприємств в межах постіндустріальної моделі розвитку слід віднести: розвиток світової, міжнародних та національних економічних систем; кон'юнктуру на галузевих ринках функціонування підприємства; рівень розвитку та рівень доступу до цифрових, «зелених» та циркулярних технологій; якість та доступ до робочої сили; рівень розвитку та рівень доступу до інновацій; рівень управління на підприємстві; якість персоналу підприємства; рівень та ефективність використання інновацій, цифрових, «зелених» та циркулярних технологій на підприємстві; якість взаємодії підприємства з конкурентами, контрагентами та споживачами продукції (робіт, послуг).

Наголошуємо на наявності відмінностей у відношенні до інновацій в межах управління прибутком підприємств за індустріальної (важливі) та постіндустріальної (базис для функціонування) моделей розвитку, а також щодо участі персоналу в управлінській діяльності (у індустріальній моделі обмежена і чітко регламентована участь, у постіндустріальній моделі – стимулювання активної участі з не чіткою регламентацією).

Значно відрізняються ролі прибутку для підприємств, що працюють за індустріальною моделлю розвитку (головне джерело власних грошових коштів та інвестицій) та постіндустріальною моделлю розвитку (індикатор сприйняття економічними системами різного рівня, у тому числі галузевими ринками, суспільством, конкурентами, контрагентами і споживачами підприємства та його продукції (робіт, послуг)).

Управлінська робота, у тому числі в межах управління прибутком, базується на інформації та формує інформаційні потоки для власників, менеджерів, персоналу, конкурентів, контрагентів та споживачів. Інформаційний базис для управління прибутком на підприємствах, що функціонують за індустріальною моделлю розвитку обмежений, як за обсягами, так і за об'єктивністю, а інформаційні потоки, що генеруються в межах управління прибутком критично лімітовані і базуються на використанні асиметрії інформації. Інформаційний базис для управління прибутком на підприємствах, що функціонують за постіндустріальною моделлю розвитку розширений, як за обсягами, так і за об'єктивністю, що досягається цифровізацією процесів управління і формуванням цифрових баз даних, а інформаційні потоки, що генеруються в межах управління прибутком є значними і максимально прозорими, з врахуванням дотримання комерційної таємниці.

Взаємодія в межах управління прибутком з конкурентами, контрагентами та споживачами:

- для підприємств, що функціонують за індустріальною моделлю розвитку базується на антагоністичній боротьбі, асиметрії інформації та намаганні отримати і використати ринкову владу;

- для підприємств, що функціонують за постіндустріальною моделлю розвитку базується на коопераційній взаємодії та обопільно вигідній роботі, обміні інформацією та намаганні сформувати адекватні бізнес-відносини.

Управління прибутком торкається двох ключових складових (формування і розподілу прибутку), що мають свої відмінності для підприємств, які використовують індустріальну та постіндустріальну моделі розвитку (табл. 2).

Таблиця 2

Відмінності у процесах формування і розподілу прибутку для підприємств, які використовують індустріальну та постіндустріальну моделі розвитку

Складові управління прибутком	Індустріальна модель розвитку	Постіндустріальна модель розвитку
Формування прибутку	Акцент на кількісне збільшення доходів; постійні зусилля щодо обмеження зростання витрат; забезпечення зростання; тиск на персонал, споживачів, конкурентів та контрагентів; оптимізація податків та державних зборів.	Акцент на отримання адекватного співвідношення між доходами і витратами; забезпечення розвитку, а не тільки зростання; отримання нових можливостей через інклюзивний розвиток персоналу та використання інноваційних, цифрових, «зелених» та циркулярних технологій.
Розподіл прибутку	Максимальна закритість процесу; перевага власників; намагання обмежити участь держави, суспільства та персоналу.	Максимальна прозорість процесу; паритет у розподілі між всіма сторонами; залучення до розподілу держави, суспільства та персоналу.

Джерело: складено автором.

Підсумовуючи наведене у дослідженні бажаємо за доцільне сформувати нове визначення терміну «управління прибутком» для підприємств, які використовують постіндустріальну моделі розвитку. Тоді управління прибутком підприємств, що функціонують за постіндустріальною моделлю розвитку – це процес управлінських впливів суб'єктів управління (власники, менеджери, персонал, суспільство, економічні системи різного рівня, у тому числі галузеві ринки, конкуренти, контрагенти, споживачі) на об'єкти управління (прибуток, доходи, витрати) на основі використання інноваційних цифрових, «зелених» та циркулярних технологій з ціллю отримання адекватного результату зусиль підприємства на галузевих ринках щодо задоволення потреб споживачів, галузевих ринків та суспільства.

Українські підприємства потребують розробки та реалізації шляхів підвищення ефективності управління прибутком в умовах переходу галузевих ринків на постіндустріальну модель розвитку, де ключовими є:

- нарощування процесів цифровізації управлінської роботи, у тому числі в межах управління прибутком, з акцентом на автоматизацію простих управлінських задач та нарощування цифрових баз даних;
- інклюзивний розвиток персоналу, у тому числі управлінського, з акцентом на отримання цифрових компетенцій, підвищення інноваційної активності, а також збільшення обізнаності у використанні «зелених» та циркулярних технологій;
- залучення до процесів управління не тільки власників та менеджерів, але і персонал, державні інститути, суспільство, конкурентів, контрагентів, споживачів;
- формування прозорого та адекватного інформаційного середовища управління прибутком з врахуванням комерційних інтересів підприємства і необхідності формування та підтримання позитивного іміджу;
- збільшення участі підприємства у соціальних, екологічних та суспільних ініціативах, як організатора, та як учасника таких ініціатив.

Відмічаємо критичну важливість для українських підприємств пошуку та реалізації шляхів підвищення ефективності управління прибутком з врахуванням умов переходу галузевих ринків на постіндустріальну модель розвитку. Адекватна реакція вітчизняних суб'єктів підприємництва на постіндустріальний перехід галузевих ринків та економічних систем різного рівня, дозволить отримати підприємствам додаткові переваги, у тому числі конкурентні, а також сформувати базис для довгострокового стійкого нарощування прибутків.

ВИСНОВКИ

Українські підприємства потребують пошуку шляхів забезпечення довгострокового стійкого розвитку в умовах переходу економічних систем різного рівня (світова, міжнародні, національні, регіональні, галузеві, локальні, місцеві, групи підприємств, окремі підприємства, окремі домашні господарства) на постіндустріальну модель розвитку. В цих умовах значно зростає важливість пошуку шляхів підвищення ефективності управління на вітчизняних підприємствах, особливо що стосується управління прибутком. При цьому важливим є розрізняти відмінності в управлінні прибутком на підприємствах в межах використання індустріальної та постіндустріальної моделей розвитку.

Проведене дослідження дозволило визначити шляхи підвищення ефективності управління прибутком на підприємствах України в умовах переходу галузевих ринків на постіндустріальну модель розвитку.

Практичне впровадження пропозицій і висновків даної статті слід розглядати в контексті їх важливості для забезпечення прибутковості діяльності українських підприємств

в умовах прискорення процесів переходу економічних систем різного рівня, у тому числі галузевих ринків, на постіндустріальну модель розвитку.

Перспективи подальших досліджень на основі і з використанням наукових результатів проведеного дослідження полягають у пошуку шляхів підвищення ефективності управління прибутком для малих та мікропідприємств України в умовах переходу галузевих ринків на постіндустріальну модель розвитку.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Gutenbaum J., Jakubowski A. Enterprise profit maximization in the range of products and production rate selection problems. *IFAC Proceedings Volumes*. 1983. Volume 16. Issue 12. Pp. 487-493.
2. Demir M.A. Main factors affecting the financial structure of enterprises. *Research Journal of Business and Management (RJBM)*. 2024. Volume 11 (1). Pp. 21-35.
3. Li J. Research on financial management problems and countermeasures based on financial statement analysis – taking m company as an example. *ICHSSR*. 2023. Volume 765. Pp. 1546-1552.
4. Maqfiroh U., Mauliyah N.I. Effect of profit management on company performance (Study on Manufacturing Companies Listed on the Indonesia Stock Exchange for the Period 2017-2019). *Journal of Academic Research and Sciences*. 2022. Volume 7. Issue 1. Pp. 24-34.
5. Steinerowska-Streb I. The determinants of enterprise profitability during reduced economic activity. *Journal of Business Economics and Management*. 2012. Volume 13(4). Pp. 745-762.
6. Shmatkovska T.O., Grab O.B. Ensuring of profitability in the system for effective management of agricultural enterprise. *Economy and Society*. 2016. № 2. С. 768-773.
7. Kozlova Y.Y., Siketyana N.G. Profit and profitability of the enterprise - accounting-analytical aspect. *Вісник ХТУ «ХІІІ»*. 2018. № 47 (1323). С. 54-57.
8. Shubina S., Miroshnyk O., Belyaninova K., Bieliaiev A. Ensuring accounting and analysis of revenue and expenses in the enterprise profit management system. *Financial and credit systems : prospects for development*. 2022. № 2 (5). С. 26-35.
9. Samorodov B., Žemeckė-Milašauskė A., Maiboroda A., Manko M. Enterprise profit management under crisis : some features and assurance system. *Financial and credit systems : prospects for development*. 2023. № 2 (9). С. 25-33.
10. Ostapenko V., Tokhtamysh T. Formation of the profit management system of the enterprise : an innovative approach. *Law and innovative society*. 2023. № 2 (21). С. 34-44.

REFERENCES

- Gutenbaum J., Jakubowski A. (1983). Enterprise profit maximization in the range of products and production rate selection problems. *IFAC Proceedings Volumes*, 16(12). Pp. 487-493.
- Demir M.A. (2024). Main factors affecting the financial structure of enterprises. *Research Journal of Business and Management (RJBM)*, 11 (1). Pp. 21-35.
- Li J. (2023). Research on financial management problems and countermeasures based on financial statement analysis – taking m company as an example. *ICHSSR*, 765. Pp. 1546-1552.
- Maqfiroh U., Mauliyah N.I. (2022). Effect of profit management on company performance (Study on Manufacturing Companies Listed on the Indonesia Stock Exchange for the Period 2017-2019). *Journal of Academic Research and Sciences*, 7(1). Pp. 24-34.
- Steinerowska-Streb I. (2012). The determinants of enterprise profitability during reduced economic activity. *Journal of Business Economics and Management*, 13(4). Pp. 745-762.
- Shmatkovska T.O., Grab O.B. (2016). Ensuring of profitability in the system for effective management of agricultural enterprise. *Economy and Society*, 2. Pp. 768-773.

Khatser, M. (2025). Profit management at Ukrainian enterprises in the context of post-industrial transformation of industry markets. *Management and Entrepreneurship: Trends of Development*, 2(32), 157-167. <https://doi.org/10.26661/2522-1566/2025-2/32-12>

- Kozlova Y.Y., Siketyina N.G. (2018). Profit and profitability of the enterprise - accounting-analytical aspect. *Visnyk NTU «KhPI»*, 47 (1323). Pp. 54-57.
- Shubina S., Miroshnyk O., Belyaninova K., Bieliaiev A. (2022). Ensuring accounting and analysis of revenue and expenses in the enterprise profit management system. *Financial and credit systems : prospects for development*, 2 (5). Pp. 26-35.
- Samorodov B., Žemeckė-Milašauskė A., Maiboroda A., Manko M. (2023). Enterprise profit management under crisis : some features and assurance system. *Financial and credit systems : prospects for development*, 2 (9). Pp. 25-33.
- Ostapenko V., Tokhtamysh T. (2023). Formation of the profit management system of the enterprise : an innovative approach. *Law and innovative society*, 2 (21). Pp. 34–44.

PROFIT MANAGEMENT AT UKRAINIAN ENTERPRISES IN THE CONTEXT OF POST-INDUSTRIAL TRANSFORMATION OF INDUSTRY MARKETS

Maxim Khatser

Zaporizhzhia National University
Zaporizhzhia, Ukraine

The article is devoted to the formation of new scientific decisions on the study of the peculiarities of profit management at the enterprises of Ukraine in the conditions of post-industrial transformation of industry markets. The scientific and practical need to intensify the processes of improving profit management at Ukrainian enterprises, taking into account the acceleration of the transition processes of economic systems of different levels (global, international, national, regional, sectoral, local, enterprise groups, individual enterprises, and individual households) on a post-industrial development model. The aim of the article is to identify ways to enhance the efficiency of profit management at Ukrainian enterprises in the conditions of post-industrial transformation of industry markets. Methodology: a complex of general and special methods at the empirical and theoretical levels has been used. They include a method of literary analysis to determine the essence of the term "profit of the enterprise"; and an abstraction method for identifying differences at the level of national economic systems, sectoral markets, and business entities operating on the basis of industrial and post-industrial development models; methods of induction and deduction for the selection and characteristics of profit management elements in the enterprise, which need to be studied regarding the determination of differences in industrial and post-industrial models of development; methods of analysis and synthesis for the development of ways to improve the efficiency of profit management at Ukrainian enterprises in the conditions of transition of industry markets to a post-industrial model of development. Additionally, systematization, grouping, and logical generalization methods are used to structure information, draw conclusions, and develop scientific proposals. Results: The directions of ensuring the profitability of Ukrainian enterprises in the conditions of acceleration of the processes of transition of economic systems of different levels, including industry markets, on the post-industrial model of development have been revealed.

Keywords: industry markets, industrial development model, post-industrial development model, profit, profit management.